

השפעת אופן נטילת הדוגמה על תוצאות בדיקת השומן

ידוע שהחלב הנפרש מעטין הפרה אינו אחיד בתכולת השומן במשך כל זמן הפרשתו. לכן, כדי לקבל תוצאה נכונה, רצוי לערבב את החלב לפני נטילת הדוגמה לבדיקת השומן. אמנם ערבוב זה אינו תמיד נוח לביצוע וגורם לעתים לעיכוב בזמן ביקורת החלב, ובעיקר במכונים הגדולים שקצב העבודה בהם הוא מהיר מאוד. כדי לוודא אם אפשר להגיע לתוצאה משביעת רצון גם בנטילת הדוגמה בלי ערבוב, וכן — כדי לבדוק את יעילות הערבוב בצנצנת (ע"י הכנסת אויר) ערכתי שלושה נסיונות. כל אחד ב-12 דוגמאות, בצורות נטילה וערבוב שונות. השווייתי עם התוצאה לאחר הרקת כל החלב לדלי ובחישה לפני נטילת הדוגמה, שהיא הערבוב הטוב ביותר. כמו כן רציתי לדעת אם לכמות החלב, או לגודל הצנצנת יש השפעה בנידון זה.

ניסיון א'. נערך במשק מולדת ביום 13.6.66. צנצנות רגילות — 18 ק"ג, תלויות על מאזנים

אופן נטילת הדוגמה	מס' הדוגמה											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
כמות החלב ק"ג	5-4	5-4	5-4	8-7	8-7	8-7	11-10	11-10	11-10	15-13	15-13	15-13
ערבוב בצנצנת ונטילת דוגמה בתחילת ההרקה	4.9	3.7	2.6	2.4	3.5	3.0	2.1	3.1	3.6	2.4	3.2	3.0
הרקה לדלי ובחישה	4.8	3.7	2.5	2.4	3.6	3.1	2.1	3.1	3.7	2.4	3.1	3.0

ניסיון ב'. נערך בקב' יורעאל ביום 16.6.66. צנצנות רגילות — 18 ק"ג, תלויות על מאזנים

אופן נטילת הדוגמה	מס' הדוגמה											
	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
כמות החלב ק"ג	5-4	5-4	5-4	8-7	8-7	8-7	11-10	11-10	11-10	15-13	15-13	15-13
בלתי מעורבב בתחילת ההרקה	3.2	2.4	3.4	3.7	2.9	3.5	3.2	2.5	3.3	1.7	2.7	2.4
בלתי מעורבב באמצע ההרקה	3.2	2.4	3.4	3.7	3.1	3.5	3.4	3.1	3.5	1.9	3.1	2.7
הרקה לדלי ובחישה	3.2	2.6	3.4	3.7	3.1	3.7	3.4	3.0	3.4	1.7	3.2	2.7

ניסיון ג'. נערך בקב' גבע, ביום 17.6.66. צנצנות קבועות — 30 ק"ג

אופן נטילת הדוגמה	מס' הדוגמה											
	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36
כמות החלב ק"ג	4-3	4-3	4-3	7-6	7-6	7-6	10-9	10-9	10-9	14-12	14-12	14-12
בלתי מעורבב בתחילת ההרקה	3.9	2.9	2.8	3.2	3.2	3.2	2.8	3.9	3.3	2.3	2.1	2.8
בלתי מעורבב באמצע ההרקה	3.9	3.0	3.2	3.4	3.3	3.2	2.8	4.1	3.8	2.8	2.5	3.0
הרקה לדלי ובחישה	3.9	3.1	3.2	3.4	3.2	3.2	2.8	3.9	3.7	2.8	2.6	3.0

סיכום

תוצאות ניסיון א' מראות בבירור כי יעילות ערבוב החלב בצנצנת, ע"י הכנסת אויר עם פתיחת ברז הביקורת, משביעה רצון בהחלט גם כשכמות החלב היא גדולה. מנסיונות ב' וג'

דו"ח משיבת וועדת הבקר באיזור לכיש

ביום 23.6.66 התקיימה ישיבת וועדת הבקר בבית-נר. השתתפו בישיבה: ישראל גרמן מכפר מנחם, דני חבויניק מוויקם, יצחק לאופר מני-צנים, בנו ליפצור ממשואות-יצחק, זמי מור ונמרוד מבית-נר, גד עציון מני-בנים, משה קאופמן מנגבה, ברוך רבל מני-ישראל, אביבי רוזמרין מרבדים, עובדיה ג'מיל, לשניבסקי סט-פן ובנימין לב מלשכת לכיש.

חברי הוועדה סיירו בבית-נר במבני הרפת, הסתכלו בפריים ובעגלי המרבק של הבקר לבשר ואחרי זה מסר הח' זמי מור דו"ח על ענף הבקר בבית-נר. הוא התעכב על הקשיים בפתוח והרחבה של עדר הבקר בגלל שכיחות הבצורת באיזור זה; ובכל זאת גדל העדר בשנים האחרונות והוא מונה כיום 330 אמהות. השנה גדלו 290 וולדות מאמהות אלה ומשקל הגמילה הממור צע שלהם הגיע ל-156 ק"ג. הח' מור רואה בגי-דור שטחי המרעה (20 אלף דונם) את העילה העיקרית בקידום הענף. חלוקת השטח לחלקות מאפשרת את ניצול צמחיית המרעה בצורה היעילה ביותר. העדר שוהה במרעה ביום ובלילה כיוון שמצויים בו גם מי-שתייה, שהגישא אליהם היא נוחה בכל החלקות. גם בשנות בצורת מוצי-אים את הבקר למרעה, ואם אין בו די מזון, נודדים עם העדר לשטחים מרוחקים.

השבחת המרעה הטבעי נעשית בשתי דרכים — ע"י בירוא השיחים, המכסים כ-30 מה-שטח, וע"י פיזור זרעי עשבים בחלקות שעובדו

בעבר ע"י הפלחים הערביים. לדעתו של מור אפי-שר לקיים באיזור זה את עדר הבקר לבשר ע"י ניצול השטחים במחזור של 4 שנים. במשך שנתיים, עיקרה של הצמחייה, בחלק מהשטח, היא האספסת המקומית, שמקיימת את עצמה ע"י שיורוע; ובשנתיים האחרות — נורע הש-טח חיטה; יוצא אפוא שמחצית השטח משמשת לחיטה ומחציתו השניה למרעה טבעי. בשנה רגילה, כשכמות הגשמים היא נורמאלית, קוצ-רים את החיטה לגרעינים, ובשנת בצורת מוצי-אים את העדר לחלקות אלה והן מספקות מספוא משלים למרעה הטבעי שרובו צמחי קיטנית. בניסויים שנערכו ע"י חיים צבן התברר שבשיטה זו של עיבוד השטחים שבאיזורים שור-ליים מפיקים את הרווח הגדול ביותר בשנים של בצורת.

הבצורת בשנה זו

זמי מור שימש בתפקיד יו"ר של וועדת הב-צורת לבקר וצאן והוא מסר אינפורמציה על המשא ומתן בשאלת הפיצויים. כיוון שקביעת הנזקים טרם נסתיימה, ממשיכים עדיין במשא-ומתן ומתקבל הרושם שישולמו 50 ל"י פיצויים לכל ראש בקר בעדרי הבשר, מחמת אבדן כ-150 ימי מרעה. הפיצוי לעדרי החלב שבאיזורי הבצורת ייעשה על ידי הקצבה נוספת של תערוכת מ"מ.

הח' משה קאופמן מסר דו"ח על המשא-

מסתבר כי לעיתים קרובות (אם כי לא תמיד) יש סטיה ניכרת לרעת אחוז השומן כאשר לא מערבבים את החלב נוטלים את הדוגמה בתחילת ההרקה, וזאת — בעיקר כשכמות החלב היא סביב 10 ק"ג ויותר (דוגמאות 13-24 ; 31-36). לעומת זאת מתקבלת תוצאה טובה כאשר נוטלים את הדוגמה לבדיקה באמצע ההרקה. בכל 24 הדוגמאות (13-36) שנלקחו בצורה זו לא נראתה סטיה בולטת או ספאציפית לאיזה כיוון שהוא בהשוואה לחלב המעורבב בדלי. לכן המסקנה המתקבלת על הדעת היא שאפשר לוותר על ערבוב החלב בצנצנת ולקבל תוצאה נכונה בתנאי שנוטלים את הדוגמה לבדיקה לאחר שמחצית כמות החלב כבר הוצאה מן הצנצנת.

הנני מודה לרפתנים במולדת, ביורעאל ובגבע שקבלו על עצמם טירחה נוספת ואיפשרו לי לבצע תצפיות אלה.

צבי בריזוי